

ÉRTEKEZÉSEK
A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

A I. OSZTÁLY RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI

GYULAI PÁL

OSZTÁLYTITKÁR.

VI. KÖTET. IX. SZÁM. 1876.

ERANOS.

TÉLFY IVÁN

LEV. TAGTÓL.

Ára 20 kr.

BUDAPEST, 1877.

A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(Az Akadémia épületében.)

É R T E K E Z É S E K

A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

Első kötet. 1867—1869.

I. Szám. Solon adótörvényéről. Télfy Ivántól. 1867. 14 l.	Ára 10 kr.
II. Szám. Adalékok az attikai törvényhöz. Télfy Ivántól. 1868. 16 l.	10 kr.
III. Szám. A legújabb magyar Szentírásról. Tárkányi J. Bélától. 1868. 30 l.	20 kr.
IV. Szám. A Nibelung-ének keletkezéséről és gyanítható szerzőjéről. Szász Károlytól. 1868. 20 l.	10 kr.
V. Szám. T. dománybeli hátramaradásunk okai, s ezek tekintetéből Akadémiánk feladása Toldy Ferencztől. 1868. 15 l.	10 kr.
VI. Szám. A keleti török nyelvről. Vámbéry Armintól. 1868. 18 l.	10 kr.
VII. Szám. Geleji Katona István főleg mint nyelvész. Imre Sándortól. 1869. 98 l.	30 kr.
VIII. Szám. A magyar egyházak szertartásos énekei a XVI. és XVII. században. Bartalus Istvántól. Hangjegyekkel. 1869. 184 l.	60 kr.
IX. Szám. Adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez. (1. Sztárai Mihálynak eddig ismeretlen szindarabjai 1550—59.—2. Egy népirodalmi emlék 1550—75-ből. — 3. Baldi Magyar-Olasz Szótárakja 1583-ból. — 4. Báthory István országbíró mint író. — 5. Szenczi Molnár Albert 1574—1633). Toldy Ferencztől. 1869. 176 l.	60 kr.
X. Szám. A magyar bővített mondat. Brassai Sámuel től. 1870. 46 l.	20 kr.
XI. Szám. Jelentés a felső-austriai kolostoroknak Magyarországot illető kézirat- és nyomtatványairól. Bartalus Istvántól. 1870. 43 l.	20 kr.

Második kötet. 1869—1872.

I. Szám. A Konstantinápolyból legújabbanérkezett négy Corvin-codexről. Mátray Gábor l. tagtól. 1870. 16 l.	10 kr.
II. Szám. A tragikái felfogásról. Székfoglaló. Szász Károly r. tagtól. 1870. 32 l.	20 kr.
III. Szám. Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez. Joannovics Gy. l. tagtól. 1870. 43 l.	20 kr.
IV. Szám. Adalékok a magyar rokonértelmű szók értelmezéséhez. Finaly Herik l. tagtól. 1870. 47 l.	20 kr.
V. Szám. Solomos Dénes költeményei és a hétszigeti görög népnyelv. Télfy Iván lev. tagtól. 1870. 23 l.	20 kr.
VI. Szám. Q. Horatius satirái (Ethikai tanulmány). Székfoglaló. Zichy Antal l. tagtól. 1871. 33 l.	20 kr.
VII. Szám. Újabb adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez (I. Magyar Pál XIII. századbeli kanonista. II. Margit kir. hercegnő, mint ethikai író. III. Baldi Bernardin magyar-olasz szótárakja 1582-ből. Második közlés IV. Egy XVI. századbeli növénytani névtár XVII. és XVIII. századbeli párhuzamokkal. V. Akadémiai eszme Magyarországon Besenyei előtt) Toldy Ferencz r. tagtól. 1871. 124 l.	Ára 40 kr.
VIII. Szám. A sémi magánhangzokról és megjelölésük módjairól. Gr. Kun Géza lev. tagtól. 1872. 59 l.	Ára 20 kr.
IX. Szám. Magyar szófejtetések. Szilády Áron l. tagtól. 1872. 16 l.	10 kr.
X. Szám. A latin nyelv és dialektusai. Székfoglaló. Szénássy Sándor l. tagtól. 1872. 114 l.	30 kr.
XI. Szám. A defterekről. Szilády Áron lev. tagtól. 1872. 23 l.	20 kr.
XII. Szám. Emlékbeszéd Árvay Gergely felett. Szvorényi József lev. tagtól. 1872. 13 l.	10 kr.

Harmadik kötet. 1872—1873.

I. Szám. Commentator commentatus. Tarlózatok Horatius satiráinak magyarázóí után. Brassai Sámuel r. tagtól. 1872. 109 l.	40 kr.
--	--------

ERANOS.

TÉLFY IVÁN

LEV. TAGTÓL.

BUDAPEST, 1877.

A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(Az Akadémia épületében.)

Budapest, 1877. Nyomatott az A t h e n a e u m r. társ. nyomdájában.

ERANOS.

(Olvastatott a M. Tud. Akadémia 1877. febr. 12-én tartott ülésében.)

I.

Az őskor egy népénél sem találunk annyi társasági szövetkezéseket, mint a görögknél, főleg pedig Attikában.

Kereskedelmi, iparvállalati, hajózási, vallási, segélyezési, mulatsági társaságok említése számtalanszor fordul elő Attika történetében.

E társaságok között nagy szerepet játszik vala az ugynevezett *erānos* (ἐράνος).

Az *eranos* szó már az Odysseában fordul elő.

Pallas Athéne t. i. látván Telemach palotájában Penelope dőzsölő kérőit, kik naponkint Odysseus ökreit, juhait, sertéseit s borát fogyasztották, kérdezi : minő lakoma, minő sokaság ez? Vajjon vendégség vagy menyegző? Mivel ez bizony nem *eranos*.»

Τίς δαίς, τίς δὲ ὄμιλος ὄδ' . . . . Εἰλαπίνη ἡὲ γάμος ;
ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἔστιν.

(Odyssea I., 225—226. v.)

Erre a scholiasták s utánok a görög lexikographok azt mondják, hogy ἔρανος λέγεται τὸ ἀπὸ συμβολῆς δεῖπνον. Az az : eranosnak mondatik a járulékokból tartott lakoma, melyhez t. i. minden vendég elhozta a maga részét.

Azért meg nem állhat Szabó Istvánnak e fordítása :

Minemű vendégség, mi csoport ez? vagy midolog van Itten? lakma-e? nász-e? Bizonynyal semmi barátság.

De Vosz sem adta vissza az eranos értelmét következő fordításában :

Welch' ein Schmaus und Gewühl? Was betreibst du?
 Etwa ein Gastmahl,
 Oder ein Hochzeitsfest? *Denn keinem Gelag' ist es
 ähnlich.*

Ellenben Dacier asszony jól fordította e helyet követ-
 kezöleg: Quel est ce festin? quelle est cette nombreuse assem-
 blée! qu'est-ce qui se passe ici? Est-ce une fête? est-ce une
 noce? *Car ce n'est point un de ces repas où chacun apporte
 sa part.* (L'Odyssee d'Homère par Madame Dacier. Pa-
 ris, 1841.)

Magam is az Odyssea prózai fordításában (Pest, 1864.
 Kiadja Lampel Róbert) így fordítottam a kérdéses helyet:
 »Minő lakoma, minő sokaság ez? Vajjon vendégség vagy
 menyegző? mivel ez nem *részvényes dáridó*«.

Az eranos tehát az Odysseában részvényes dáridó, mely-
 hez mindegyik enni és innivalót hoz. S épen azért mondja
 Pallas Athéne, hogy a dőzsölő kérők lakmározása nem
eranos.

Ez volt később is az *eranos* jelentménye, a mint Hesy-
 chios mondja: ἔρανον, τὸ ἐκ συμπολῆς δαῖτον.

Ez a συμπολή (hozzájárlás) azonban nem csak azt je-
 lenti, hogy a résztvevők természetben hozták el járulékaikat,
 hanem azt is, hogy sokszor pénzben fizették illetékeket.

Midőn természetben járultak az eranoshoz, akkor az el
 nem fogyasztott járulékokat maguk között osztották el a ta-
 gok, a mint ezt Aeschines mondja:

Τῶν ἐράνων τὰ περιόντα νέμεται. (Ktesiphon ellen.
 251. §.)

De midőn a tagok pénzben fizették járulékaikat, akkor
 a fölösleg a társaságnak közös pénztárába tétetett.

Ugy a társaság maga, mint a járulékokból begyűlt
 pénz is *eranosnak* s a tagtársak *eranistáknak* nevezettek.

Az ἔρανος szó eredete homályos. Curtius (Grundzüge der
 griech. Etymologie) az ἀραρίσσω-nak αῤ γökével hozza kap-
 csolatba, tehát εῤ = αῤ, melynek alapjelentése: mozgás vala-
 mely cél felé; az ἔρανος tehát mozgás pénzgyűjtésre. Benfey
 azonban Εῤῥ-έσω = Εῤῥ-έσω = ἀρέσω-val hozza rokon-
 ságba, mintha az ἔρανος valami *tetszetüst* jelentene. De a ré-

giek *συνεράω*-tól (összeöntök, összehányok, összerakok, összedobok, összefoglalok, összehalmazok) származtatták. Athenaios ugyanis így ír (VIII., 64., 362): *ἔρανοι δὲ εἰσιν αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων εἰσαγωγαί, ἀπὸ τοῦ συνεράω καὶ συμ-
φέρειν ἕκαστον*. Az az: Az eranosok pedig a járulékok gyűjtései, mivel mindegyik *összerak* s *összehoz*.

Hogy *συνεράω* csakugyan annyi mint *összerakok*, *összedobok*, s. a. t., az kitetszik Aristoteles állattörténetének VI-ik könyvéből, hol a második fejezet 8-ik szakaszában ezt mondja a tojás sárgájáról s fehéréről: *ὅταν συνεράσῃ τις πλείω τριαῦτα εἰς χύστιν καὶ ἔψη*. Az az: midőn valaki ezekből nagyobb mennyiséget hólyagba összehány és főz.

Isokrates pedig Philipposában (138. §.) ezt mondja: *πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιησάμην οἷόν εἶναι συνεράσαι τοὺς λόγους ἔπαντας τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ τούτων εἰρημένους*. Az az: Nagyra becsülném, ha lehetséges volna összes beszédeimet *összefoglalni*, melyeket e tárgyról mondtam.

Az eranos pénztárából segélyt kaptak némelykor a bal-
eset által elszegényedett eranisták, melyet azonban, ha ismét
vagyonra tettek szert, kötelesek voltak az eranos pénztárának
megtéríteni.

Meier (der attische Process. 542. l.) Theophrast jellem-
rajzainak 17-ik fejezetéből akarja bebizonyítani, hogy az el-
szegényedett eranista köteles volt a kapott segélyt megtéríteni.
Theophrast szerint ugyanis a mogorva ember, ha barátai era-
nost (pénzsegélyt) gyűjtenek s ha valaki azt mondja neki,
»légy vigan«, azt válaszolja: »hogy is ne? Hiszen a pénzt visz-
sza kell adnom *mindegyiknek* s ezen kívül mint jótettben ré-
szesült még hálával is tartoznom.« *Καὶ ἔρανον εἰσενεχθέντος
παρὰ τῶν φίλων καὶ γήσαντός τινος, »Ἰλαρὸς ἴσθι«, καὶ
πῶς, εἰπεῖν, ὅτι δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῖναι ἐκ ἄστροφ, καὶ
χωρὶς τούτων χάριν ἀφείλιν, ὥς εὐηργετημένον;*

Miután az eranos adóssa az egyesület pénztárába tar-
tozott a segélypénzt visszafizetni, világos hogy Theophrast
nem a szoros értelményben vett eranosról, mint egyesületről,
hanem jóakarók gyűjtéséről szól, kiknek mindegyike elvár-
hatta, hogy annyit kap vissza, a mennyit a szükségben levő-

nek adott, mert a magánosoktól kapott pénzsegélyt is eranosnak nevezték.

Ἦσαν ὁ πολλοὶ διδόασιν ἀργύριον εἰς χρῆσιν, ἔρανος καλεῖται. Κἂν μὴ πρὸς χρῆσιν, ἀλλὰ δωρεάν. Ὅτι ἔρανον τὴν παρὰ τῶν φίλων συνεισφορὰν καὶ ἐπίδοσιν. (Schol. Aeschin. alkövets. 41.) Az az: Minden pénz, melyet sokan használatra gyűjtenek, eranosnak neveztetik. S ha nem is használatra, hanem ajándéku. Vagy eranos; a barátok adózása s adománya.

Ha tehát sokszor azt olvassuk a régi írók munkáiban, hogy ez vagy amaz barátaitól a maga számára eranost vagy is pénzsegélyt kért, ez nem azt jelenti, hogy a kéregető az eranisták társulatának tagja volt.

Innen azt következtette *Van Holst* (De Eranis veterum Graecorum. Leyden 1832.) hogy az eranos soha sem volt segélyző társaság. «Egregie falluntur, qui collegia eranistica eo consilio, ut amici egeni ex arca communi sublevarentur, a Graecis instituta contendunt.» Azonban Traján császár szavai Pliniushoz írt levelében (Plinius epist. X., 93.) a Pontus tartományában lakó amiseni görögök eranosairól »*ad sustinendam tenniorum inopiam*« épen az ellenkezőt bizonyítják, t. i. hogy Van Holt *egregie* csalatkozott.

Kumanudes, az athéni egyetem tanára, közzétett 1873-ban az *Ἀθηναίων* című görög folyóiratban (II, 235) egy köfeliratot, melynek lelhelye Mykonos szigete, de mely most az athéni archacologiai társaság muzeumának birtokában van. Írásmódja azt bizonyítja, hogy a Kr. előtti 3-ik századból származik.

E fölíratban bizonyos Sostratos eljegyzí leányát, Xanthét, Eparchidesnek s hozományul ad neki 1300 drachmát (körülbelül 520 forintot a mi pénzünkben), Ebből 1000 drachma el volt helyezve az 500 drachmáyi *eranosban*, melyet Alexikles hozott egybe. És Sostratos valamint ennek atyja, Aristokrates, is kötelezték magokat ennek az eranosnak, vagy is az eranosban elhelyezett 1000 drachmának behajtására Eparchidessal közreműködni; ha pedig Eparchides nem lenne képes valamely részt behajtani, a többit ők teendik hozzá.

Σώστρατος Ἄρ (ιστοκράτου) τὴν θυγατέρα Ξάνθην ἐνηγγύησεν Ἐπαρχίδει, καὶ προῖκα ἔδωκε χιλίας καὶ τριακοσίας δραχμὰς· τούτου χιλίας μὲν δραχμὰς τὰς ἐνούσας ἐν τῷ ἔράνῳ τῷ πεντακοσιοδράχμῳ, ὃν συνέλεξεν Ἀλεξικλῆς . . . . ὁμολόγησαν δὲ Σώστρατος καὶ Ἀριστοκράτης Ἐπαρχίδει συνεισπράξειν τὸν ἔρανον τοῦτον καὶ ἐάν τινα τῶν ἐσφορῶν μὴ δύνηται εἰσπράξαι Ἐπαρχίδης, συμπροσθήσειν Σώστρατος καὶ Ἀριστοκράτης.

Ebből a föliратból az tűnik ki, hogy 1) az eranos pénz-tárába tőkéket is lehetett kamatozás végett elhelyezni; 2) az eranos a tagjai által befizetett illetékekből kölcsönöket is adott, 3) az eranos minden tagja 500 drachmát (200 forintot) fizetett egyszer-mindenkorra.

Ez utóbbi azonban csak kivételes eset volt, mert másutt az eranisták rendszeren havonként fizették be illetéköket, mely szintén *eranosnak* vagy *phorának* neveztetett.

Ἐρανιστῆς κυρίως ὁ τοῦ ἔρανου μετέχων καὶ πῆν φορὸν ἢν ἐκάστου μηνὸς ἔδει καταβάλλειν εἰσφέρων.. (Etymologicum magnum, 369., 31. Suidas Ἐρανσάμενος alatt és Harpocratio ἔρανιστῆς alatt.)

A kik illetéköket a rendes időben be nem fizették, *helytelen, oktalan* eranistáknak neveztettek.

Ἄλογοι ἐρανισταὶ οἱ μήπω ἔξειληχότες τὸ ἐπιβάλλον ἑαυτοῖς κατὰ τὴν ἐκ τῆς περιόδου τάξιν τῶν ὀνομάτων, τῶν εἰς τὸν ἔρανον ἐκφερομένων. (Harpokration). Az az: »Helytelen eranisták azok, kik a reájok kivetett illetéket, midőn neveik az eranosban az idő rende szerint fölolvastatnak, még be nem fizették.«

Továbbá:

Ἄλογοι τίνες λέγονται; οἱ μήπω ἀνηρημένοι τὸν ἔρανον ἐρανισταί, οἱ μὴ κατατέμενοι τοῦ ἔρανου τὴν καταβολήν, οἷς οὐδεὶς ἐστὶ λόγος πρὸς τὸ μὴ ὀφείλειν. (Bekker: Anecdota graeca. I., 203. és 380.) Az az: »Kik neveztetnek helyteleneknek? Azon eranisták, kik még nem törlesztették eranosi tartozásukat, kik le nem fizették az eranos illetékét, kik semmi érvet sem hozhatnak föl arra, hogy nem adósok.«

Ha az eranos tagja havi illetékét rendszeren nem fizette, vagy a kamatnélküli kölcsönt idővel, midőn vagyoni állapota

javult, az eranos pénztárának vissza nem fizette, vagy ha az eranos tisztviselői a társaság pénzével visszaéltek, eranosi pört (*ἐρανική δίκη*) indítottak ellenük, melyet az attikai törvények szerint egy hó lefolyása alatt kellett bíróilag elintézni. Ezt bizonyítja Harpokration e szavakkal: *ἐμνηνοὶ δίκαι αἱ τε ἐμπορικαὶ καὶ ἐρανικαί*. Az az: *hónapos perek* úgy a kereskedelmiek mint az eranosbeliek. És Pollux (VIII. 101): *ἐμνηροὶ δίκαι εἶσι καὶ ποικίλως καὶ ἐρανικαί*. Az az: hónapos pörök a hozományra és eranosra vonatkozók is.

Heffter azt állította (die athenäische Gerichtsverfassung. pag. 403), hogy az ilyen perek valószínűleg az eranisták közgyűlésén döntettek el. De ha figyelembe vesszük, hogy a főnebb felhozott források szerint az eranosi perek mindig olyan hónapos perekkel említetnek, melyek a rendes törvényszékek által intéztettek el, megszűnik Heffter állításának valószínűsége.

Ide járul még az is, hogy az eranisták gyűlése gyakran ingatlanokra adott pénzkölcsönt s ez ingatlanhoz addig volt zálogjoga, míg az adós vissza nem fizette a kapott pénzt. E zálogjogát a hitelező az adós ingatlanára fölállított kőoszlop által hozta köztudomásra, melyen a hitelező s az adós neve, valamint a kölcsönadott összeg is föl volt jegyezve. Az ilyen oszlop *ῥοος*-nak neveztetett. (Télfi corpus iuris Attici 1508. és a commentár).

Ilyen zálogbiztosító köveket fölállítottak az eranisták is; mint ezt a görög föliratokban olvassuk: *ῥοοχωρίου πεπραμένον ἐρανισταῖς*. (Hermann Lehrbuch der griech. Privatalterthümer. 2-te Auflage. Heidelberg. 1870. 69. l. 11.)

Ha már most az adós annak idejében ki nem elégítette az eranisták követelését, világos, hogy ilyen hitelügyben nem az eranosi közgyűlés, hanem csak a rendes bíróság intézkedhetett.

Ezt bizonyítja egy görög felirat is, melyet Rangabé az athéni Akropolison talált és az *Antiquités helléniques* című munkájában a 884. sz. a. közrebocsátott. E felirat szerint két nő, Perseis és Synete, száz drachmát érő ajándékokat áldoz föl az isteneknek, mivel megnyerte az eranos közgyűlése ellenében a pert. *Περσηῆς ἐν Σκαμβωνιδῶν οἰκοῦσα, ἀποπυγοῦσα*

κοινὸν ἐρανιστῶν . . . . Συνέτη, ἐν Κεραιῶν οἰκοῦσα, ἀποφυγεῖσα, κοινὸν ἐρανιστῶν. Az az: Perseis, a Skambonidák községének lakosnéja, fölmentetvén az eranisták testülete ellenében . . . . Synete a Ceriadák községének lakosnéja, fölmentetvén az eranisták gyűlése ellenében.

E föliírtból kitetszik, hogy az eranisták közgyűlése perlekedett két nővel; tehát nem lehetett bíró saját ügyében.

Wescher azt állítja (Revue archéologique. XII. köt. 220. l.) hogy az eranisták társasága csak hatósági engedély mellett alakulhatott, mely nélkül pöröket sem indíthatott mint társaság.

De ez ellenkezik azon attikai törvénnyel, melynélfogva a község, a tőzsosztálybeliek (phratorok), a családi istentisztelet tagjai, a hajósok, asztaltársak, közös sírhelyek birtokosai, ünnepi lakomák részesei, s a kik (ellenséges földre) rablásra indulnak vagy kereskedés kedvéért utaznak, a miben kölcsönösen megegyeznek, az reájok nézve érvényes, ha az állam törvényei ezt nem tiltják. Ἐὰν δὲ δῆμος ἢ φράτορες ἢ ἱερῶν ὁργεῶνες ἢ ναῦται ἢ σίβαστοι ἢ ἡμόταφοι ἢ θιασῶται ἢ ἐπὶ λείαν οἰχόμενοι ἢ εἰς ἐμπορίαν, ὅ τι ἂν τούτων διαθῶνται πρὸς ἀλλήλους, κέρειον εἶναι, ἐὰν μὴ ἀπαγορεύσῃ δημόσια γράμματα.

Ezt mint Solon törvényét idézi Gajus, a római jogtudós (130—180) Kr. u.), azt mondván, hogy ez átment a rómaiak XII. táblás törvényeibe is. (L. Tély: Corpus iuris Attici. 1537. és a commentárt).

A római császárok korában azonban lehetséges, hogy az alattok álló görög területen csak császári engedély mellett alakulhattak eranosok; mert a császárok alatt minden egyes társaságnak különös hatósági engedélyre volt szüksége.

De ha tekintetbe veszem azt, a mit Suetonius mond (Julius Caesar 42), hogy t. i. Caesar *cuncta collegia praeter antiquitus constituta, distraxit*; hajlandó vagyok hinni, hogy a görög eranosok még Julius Caesar alatt is akadálytalanul s minden hatósági engedély nélkül folytatták működésüket.

Traján császárnak Pliniusához irt leveléből pedig látjuk, hogy az Amisosban lakó görögök a szövetségi szerződés szerint tartották meg eranosaikat. »Amisenos, si legibus istorum, quibus de officis foederis utuntur, concessum est

eranos habere, possumus, quo minus habeant, non impedire, eo facilius, si tali conditione non ad turbas et illicitos coetus, sed ad sustinendam tenuiorum inopiam utuntur.« (Plinius Epist. X. 93).

Az eranisták törvénye szerint, mindegyik a ki e legtisztetesebb egyesületbe kívánt fölvetetni, megvizsgáltatott, vajjon tiszta erkölcsü, istenfélő s jámbor-e? A vizsgálatot pedig megtartották vele az eranos tisztviselői, u. m. a fővédnök (προστάτης), a főeranista (ἀρχιερανιστής), a titkár (γραμματεὺς), a pénztárnokok (ταμίαι) és az ügyészek (σύνδικοι). E tisztviselőket évenként sors által szemelték ki, de a fővédnököt (προστάτης) élethossziglan is lehetett megválasztani. S ha valamely eranista verekedett vagy zajoskodott volna, kidobták az eranosból.

Ezt tanusítja egy attikai köfelirat, mely Boeckh *Corpus inscriptionum graecarum* czimű munkájának 126. száma alatt következőleg olvasható:

Νόμος ἐρανιστῶν. Μηδὲν ἐξέστω ἵνα εἰς τὴν σεμνωτάτην σύνοδον τῶν ἐρανιστῶν, πρὶν ἂν δοκιμασθῇ εἰ ἔστι ἅγιος καὶ εὐσεβὴς καὶ ἀγαθὸς· δοκιμαζέτω δὲ ὁ προστάτης καὶ ὁ ἀρχιερανιστής καὶ ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ ταμίαι καὶ σύνδικοι. ἔστωσαν δὲ οὗτοι κληρωτοὶ κατὰ ἔτος χωρὶς εἴ τις προστάτης (αἵρεσθῇ) εἰς τὸν βίον αὐτοῦ . . . . . εἰ δὲ τις μάχας ἢ θορύβους κεινῶν γαίνοιτο, ἐκβαλλέσθω τοῦ ἐράνου.

Egy attikai föliratból, melyet Wescher a *Revue archéologique* 1865-ki folyamában (I. 497) tett közzé, s mely a Kr. előtti 3-ik századból származik, azt látjuk, hogy az eranos pénztárnoka esküt tett le, hogy az eranosnak gondnokai (biztosai) s áldozárai is voltak, és hogy hű tisztviselőit koszorúval jutalmazta meg az eranos közgyűlése.

A fölirat így szól: Ἐπεὶ καλῶς καὶ εὐνόως προσεήνεχται τῇ κοινῇ τῶν ἐρανιστῶν, εὐνόμως καὶ δικαίως διαφυλάσσων τὸ ἀρχαῖον κοινὸν ὃ αἰεὶ ἐπεφύροντο αὐτοὶ οἱ ἐρανισταὶ κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κοινοὺς τῶν ἐρανιστῶν καὶ τὸν ἔρανον, καὶ τὰ ἄλλα διατελεῖ ὧν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος κατὰ τὸν ὅρκον ὃν ὤμοσε τοῖς ἐρανισταῖς. Ἀγαθὴ τύχη· Δέδοχθαι τοῖς ἐρανισταῖς ἐπαινέσαι Ἀλκμαίωνα Θέω-

νος ἰσοτελῇ τὸν ταμίαν καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν θαλλοῦ στεφάνῳ γιλοτιμίας ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἐρανιστῶν. ἔπαινέσαι δὲ καὶ Διονύσιον τὸν γραμματεῖα καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν θαλλοῦ στεφάνῳ γιλοτιμίας ἕνεκα καὶ εὐνοίας ἧς ἔχων διατελεῖ εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἐρανιστῶν ἔπαινέσαι δὲ καὶ τοὺς ἐπιμελητὰς καὶ τοὺς ἱεροποιούς . . . καὶ στεφανῶσαι ἕκαστον αὐτῶν θαλλοῦ στεφάνῳ ἀρετῆς ἕνεκα καὶ γιλοτιμίας τῆς εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἐρανιστῶν.

Az az: miután szépen s jóakarólag viselkedett az eranisták közönsége iránt, törvényszerűleg s igazságosan megőrizve a közös pénzt, melyet magok az eranisták a közös törvények szerint mindig befizetének, és (megőrizve) az eranost, s a többiben is folyvást jó és igazságos ember azon eskü szerint, melyet az eranistáknak esküdött; — a jó szerencse nevében *) elhatározták az eranisták, megdicsérni Alkmaeont, Theon fiát, az egyenjogut**), a pénztárnokot s megkoszoruzni őt olajfakoszorúval az eranisták közönsége iránti bőkezűsége s jóakarata miatt, — s megdicsérni Dionysioszt is a titkárt s megkoszoruzni olajfakoszorúval bőkezűsége s jóakarata miatt, melylyel az eranisták közönsége iránt folyvást viseltetik, — s megdicsérni a gondnokokat (biztosokat) és áldozárokat s megkoszoruzni mindegyiket olajfakoszorúval erényök és az eranisták közönsége iránti bőkezűségök miatt.

E fölíratból látszik, hogy ἀγαθῇ τύχῃ helyett ἀγαθῇ τύχῃ fordul elő. Miből az következik, hogy akkor az η-nak nem lehetett ó-hangja. Sőt, mivel a rómaiak a görög ει-t legtöbbször i által fejezték ki, mint εἶδωλον = idolum, εἰδύλλιον = idyllium, εἰκάς = icas, εἰλεός = ileus, Εἰλειθνια = Ili-thyia, Εἰλωται, = Hilotae és Ilotae, Ἰφιγένεια = Iphigenia, Ἰφιμέδεια = Iphimedia, εἰσαγωγή = isagoge, εἰρωνεία = ironia, ἐλεγεία = elegia, ἔλλειψις = ellipsis, θεραπεία = therapia, χρεία = chria, χειρομαντεία = chiromantia, Ἐπαμεινώνδας = Epaminondas, κροκόδειλος = crocodilus, παράδεισος = paradisis, εἰκὼν = icon, — nagyon világos, hogy fölíratunkban az ἀγαθῇ τύχῃ ugy ejtetett ki, mint agathí tíchi.

*) Szerintünk: Isten nevében.

**) Tehát nem tökéletes polgárt.

Nők is lehettek az eranos tagjai. Ezt látjuk a *Corpus inscriptionum graecarum* egy attikai föliratából (120. sz.), melyben elhatároztatik, hogy a proeranstiriát (az eranos előjárónéját) is kell megdicsérni és megkoszorozni Ἐπαινέσαι δὲ καὶ στεφανῶσαι καὶ τὴν προερανίστριαν.

Kumanudes siri fölirataiból tudjuk, hogy az *eraništák* sírkövet is emeltek tagjaiknak.

Ἀρτεμίδωρος Σελευκέως. Ἐραρισταί. Vagy is az eranisták bizonyos Seleukusi Artemidorosnak sírkövet állítottak. (Ἀττικῆς ἐπιγραφὰὶ ἐπιτύμβιοι. Athén 1871. 282. lapon.

Harpokration az eranos tisztviselőihez a *πληρωτῆς* (fizetőt) is számítja, kiről ezt mondja: *πληρωτῆς ἐξαλουν τοὺς ἀποδιδόντας τὸν ἔρανον τοῖς ἡτοὶ λαχοῦσιν ἢ ἐωνυμένοις. Εἴεν δ' οὗτοι οἱ παρ' ἡμῶν καλούμενοι ἐρανάρχαι.* Az az: »Fizetőknek nevezék azokat, kik az eranost a kisorsoltatnak vagy megvevőknek kifizetik. Ezek pedig (t. i. a fizetők) lehettek a korunkban úgynevezett eranarchák.«

Mit jelent az, hogy a fizetők a kisorsoltaknak vagy megvevőknek kifizetik az eranost?

Erre nézve hallgatnak a régi és újabb írók s magyarázóik.

Én így fogom fel a dolgot: ha több egyenlő szegénységű cranista folyamodott eranosért, azaz, pénzsegélyért, sors által döntötte el az cranisták gyűlése, hogy melyikük részesüljön pénzsegélyben, s a *πληρωτῆς* kötelessége volt a sors által kijelöltnek a pénzsegélyt, mely szintén eranosnak neveztetett, kifizetni.

De az is megtörténhetett, hogy attól, a ki eranosért (pénzsegélyért) folyamodott, ha az neki valóban megszavaztatott, más cranista ezt a jogot megvette, vagy akármi más módon megszerezte, mert az *ἀνέροιαι* ezt is jelenti. Ekkor természetesen ez utóbbi lón az eranosi pénztár adósa, mert a *πληρωτῆς* neki fizette ki az amannak megszavazott pénzsegélyt.

Azonban az eranos megvételéről szóló helyet másképp is lehet magyarázni.

Főlebb láttuk, hogy voltak olyan eranosi társaságok is, melyeknél tőkepénzeket lehetett kamatra elhelyezni. Ha már

a kamatra jogosult eranistától ezt a jogot más eranista megvette, világos, hogy a *πληρωτῆς*, ez utóbbinak fizette ki az esedékes kamatot, mely ilyenkor szintén eranosnak neveztetett.

Salmasius (de usuris és Observationes ad jus Atticum et Romanum) Harpokration szövegében az *ἐωνυμένους*-t gyanítás útján *ῥημένους*-re változtatta. S ezt elfogadta *Caillemet* is (Études sur les antiquités juridiques d'Athènes. Dixième étude. Le contrat de société à Athènes. Paris 1872).

E változtatás szerint Harpokratio szövege ezt jelentené : »fizetőknek nevezék azokat, kik az eranost (a begyűjtött pénzilletéket) a kisorsolt vagy választott tisztviselőknek adták át.«

Ezt a magyarázatot el nem fogadhatom, mert a fölebbi attikai fölirat világosan mondja, hogy a pénztárnokok évenként sors által rendeltettek. Természetes pedig, hogy az eranosi pénzeket csak a pénztárnokok kezelhették, mert különben fölösleges volt volna a hivataluk.

A *πληρωτῆς* tehát az eranistáktól begyűjtött illetékeket a pénztárnoknak adta át; ha pedig eranosi pénzt másoknak fizetett ki, azt előbb a pénztárnoktól kellett átvennie.

Hogy a *πληρωτῆς* csakugyan illetékgyűjtő, pénzbeszedő is volt, az kitetszik Hesychios következő magyarázatából : *πληρωτῆς ἐράνου συναγωγός*. Az az : *πληρωτῆς* annyi, mint az eranos (eranosi dij) összegyűjtője.

Miután Harpokration azt mondja, hogy az eranos egyik tisztviselőjét az ő korában (a 3-ik vagy 4-ik század Kr. u.) *ἐρανάρχης*-nek nevezték, azt állítom, hogy ez nem görög classicus szó, s hogy Harpokrationnak *ἐρανάρχος*-t kellett volna használnia.

Poppo Xenophon Kyropaediájának kiadásában (Lipscse, 1821) ezt írja a 109-ik lapon : »Fluctuant codices in formis *αρχης* et *αρχος*, ita tamen ut *αρχος* longe maiorem auctoritatem habere videatur«.

Kühner (Ausführliche Grammatik der griech. Sprache. Zweite Auflage. Hannover 1869. I. Rész. 388-ik lapon) ezt mondja, hogy az *αρχης*-végűek többnyire az *αρχος*-végűeknek későbbi mellékalakjai; hogy csak Herodotnál fordulnak elő többször *αρχης*-végűek s hogy a tragikai költők mind a két alakot használják.

E tekintetben úgy csak lehet biztosan eljárni, ha előbb az összes *αρχος*- és *αρχης*-végű szótat elősoroljuk s helyöket, vagy is ama forrásokat, melyekben előfordulnak, kimutatjuk.

De olyan nevek, melyek csak a birtokos esetben fordulnak elő, tehát.... *ἀρχον*, nem jöhetnek tekintetbe, mert ezek nevezője *αρχος*-ra s *αρχης*-ra is végződhetnék.

II.

αρχος - végű nevek.

1. *Ἀγάθαρχος*. Egy syrakusai hajóparancsnok, egy athéni festész és egy hajófelügyelőnek a neve. *Ἐκπέπονσι... Ἀγάθαρχον ἄρχοντα*. Thukyd. VII., 25. — *ἔρξεν Ἀγάθαρχον τὸν γραφεά*. Demosth. Midias ell. 147. — *Λύκων Κηφισιεύς, νεωρίων ἐπιμελητῆς ἐπὶ Ναυσινίκῳ ἄρχοντος, οὗ κληρονόμος Ἀγάθαρχος*. Tengerészeti fölirat Boeckhnél X., c, 155., a Kr. előtti 348—345 évekből.

2. *ἀγέλαρχος*, nyájör, ifjak csapatóre. *νομῆ καὶ ἀγέλαρχῳ ἐπιπολούθει*. Philo: Moses II., 144. A római korból.

3. *Ἀγήσαρχος*. Győzedelmes ökölvívó embernek a neve. Szobrát készítették Polykles fiai 372—361. között Kr. e. *Ἀγήσαρχον δὲ κρατῆσαι πάντας ἀνδρας μαρτυρεῖ τὸ ἐλεγείον*. Pausan. VI., 12., 8.

4. *ἀγώναρχος*, versenyfőnök; de a boeótoknál piaczfelügyelő, gyűlésfelügyelő. *παρὰ δὲ Βουωτοῖς ἀγὼν ἢ ἀγορά, καὶ τὸν ἀγορανόμον ἀγώναρχον καλοῦσιν*. Schol. in Homeri Iliad. Bekker. kiad. XXIV., 1.

5. *ἀδικαίαρχος*, igazságtalan hivatalnok. *•Dicaearchum recte amas. Luculentus homo est et civis paulo melior, quam isti nostri ἀδικαίαρχοι.* Cicero nehezen faragta maga e szót, hanem valószínűleg az élczes és szójátékokat kedvelő görögök irataiban találta, vagy a görög hagyományból merítette.

6. *ἀλάβαρχος*, fazekas. *ἀλάβαρχοι λέγονται οἱ κεραμεῖς*. Schol. az Antholog. Palat. XI., 383. föliratához.

7. *Ἀλέσαρχος*, egy korinthusi hadvezérnek a neve. *ἄρχοντα Ἀλέσαρχον ἀπέπεμψαν*. Thukyd. VII., 19.

8. *ἀλύταρχος*, rendőrfőnök. Malalas XII., 411: *τὴν στολὴν ὁ ἀλύταρχος ἄσπρον ὀλοσηρικὸν ἐφόρει*. Dioclecian császár korában.

9. *Ἀνάξαρχος*. Bölcsész Abderából, Demokritos tanítványa, Nagy-Sándor kísérője. *Μετὰ τῶν περὶ Καλλισθένη καὶ Ἀνάξαρχον*. Strabo XIII., 1., 27. — *Ἀνάξαρχος ὑπ' Ἀλεξάνδρου μήλοις βαλλόμενος παρὰ δεῖπνον*. Plutarch. Sympos. IX., 1., 2.

10. *ἄναρχος*, uratlan, vezértelen, fejedelem nélküli, fejjetlen, féktelen. οὐδ' ἄναρχοι ἔσαν. Πιάς II., 703. — *ἀφῆγμαι ναυτικὸν στρατεύμ' ἄναρχον*. Euripid. Iphigen. Aulisb. 913. v. — *ὥς οὐδὲν ἄναρχον κατελείπετο*. Xenoph. Cyrop., III. 3., 11. — *Μέγιστον τὸ μηδέποτε ἄναρχον εἶναι*. Plato Törvény. XII., 942., A.

11. *ἄπαρχος*, vezér. *Συέννεσις, Κελίκων ἄπαρχος εἰς ἀνὴρ πλείστον πόνον ἐχθροῖς παρασχών, εὐκλεῶς ἀπώλετο*. Aeschyl. Persák. 326—328. v.

12. *Ἀρίσταρχος*, egy athéni antidemokratának a neve. *Ἀρίσταρχος ἀνὴρ ἐναντίος τῷ δήμῳ*. Thukydíd. VIII., 90. — Egy lakedaemoni főhivatalnoknak a neve. *ἀποπλέοντι Ἀναξίβιῳ ἐκ Βυζαντίου συναντᾷ Ἀρίσταρχος ἐν Κυζίκῳ διὰδοχος Κλεάνδρῳ Βυζαντίου ἀρμοστής*; Xenophon Anabasis. VII., 2., 5. — Egy tragoediaköltő, Euripides kortársa. *Ἀρίσταρχος τεγέατης, τραγωδιῶν ποιητής, σύγχρονος ἦν Εὐριπίδῃ*. Suidas e szóalatt.

13. *αὐταρχος*, önuralkodó. *πᾶσα ἰσχὺς αὐταρχος*. Dio Cass. 61., 7. A római korból.

14. *βόαρχος* ökrök, tehenek felügyelője. Kirchhoffnál Inscriptiones Atticae. 534. sz. B. 9. v.

15. *βοήθαρχος*, segédcsapatok vezére. *τὸν βοήθαρχον ἀπέκτειναν*. Polyb. I., 79., — *τὰς πύλας ὁ βοήθαρχος ἀπέκλεισε*. Appian. VIII., 70.

16. *βοιώταρχος*, fő hivatalnok a boeótoknál Thebában. *πυθόμενοι οἱ βοιώταρχοι ὅτι θύοι*. Xenophon. Hellen. III., 4., 4.

17. *βούλαρχος*, tanácsszerző, tanácsadó. *Δαναὸς πατήρ καὶ βούλαρχος*. Aeschyl. Könyörg. 12. v. — *Δαναὸν πρόνουν καὶ βούλαρχον*. U. o. 969. v.

18. *γυμνασίαρχος*, a gymnastikai ünnepélyek költségeinek fedezője; a tornászat főnöke. *εἴτα προσελθὼν ὁ γυμνασίαρχος*. Plato Eryxias. 399., A. — *πόσοι εἰσὶν γυμνασίοι*; Demosth. Leptin ell. 463., 21. — *οὐκ ἐσμὲν γυμνασίοι*. Demosth. Phormioért. 940., 48.

19. *Δείωρχος*, a hires athéni szónok neve.

20. *δεκάδαρχος*, tíz katona főnöke, tizedes. Mint állami hivatalnok: *decemvir*, *δεκάδαρχοι μὲν δεκάδων ἐπιμέλονται, λοχαγοὶ δὲ δεκαδάρχων*. Xenoph. Kyropaed. VIII., 1., 14. — *δεκαδάρχω ὡσάντως*. U. o. II., 1., 22. — *τῶν δεκαδάρχων τοὺς κρατίστους*. U. o. II., 1., 23. — *ἐκάλει τῶν δεκαδάρχων τινας*. U. o. II., 1., 30. — *παρήγον οἱ δεκάδαρχοι εἰς μέτωπον*. U. o. II., 3., 21. — *τοὺς δεκαδάρχους τῇ δεκάδι παραγγέλλειν*. U. o. IV., 2., 13. — *δεκαδάρχους καταστῆσαι*. Xenoph. Hipparchik. II., 2. — *οἱ δεκάδαρχοι ἄρτιοι ὄντες*. U. o. II., 3. — *δεκάδαρχος constanter scribitur in libris*. (Porro Kyropaediája 110-ik lap.)

21. *δέκαρχος* = *δεκάδαρχος*.

22. *Δήμαρχος*. Athéni hadvezér. *ἔμειναν ἕως ἀγίζοντο οἱ στρατηγοὶ, Δήμαρχός τε Ἐπιδόξον*. Xenoph. Hellenik I., 1., 29.

23. *δήμαρχος*, község főnöke. *δάκνει με δήμαρχός τις*. Aristophan. Felhők. 37. v. — *ἐπαγγελλέτω ὁ δήμαρχος Demosth. Makartat. ell. 1069, 58. — τοὺς δημάρχους καταλόγους ποιῆσθαι*. Demosth. Polykl. ell. 1268, 6.

24. *δίαρχος*, versenybíró, *δίαρχοι οἱ Ἑλληνοδίται*. Hesych.

25. *Διδήμαρχος*. Személynév Hippokratesnél.

26. *Δικαίαρχος*. Theophrastos barátja; földrajzi író.

27. *δωδεκάδαρχος*, tizenkét katona főnöke. *δωδεκαδάρχοις πάντα διεκοσμεῖτο*. Xenoph. Kyropaed. III., 3., 11.

28. *δωδέαρχος* = *δωδεκάδαρχος*. — *τοὺς δωδεάρχους ἐν μετώπῳ καθιστάναι*. Xenoph. Kyropaed. II., 4., 4.

29. *ἔθναρχος*, népfőnök, helytartó. A byzanti korban a római segédcsapatok vezére. *ὁ τῶν Ἀγαρηῶν ἔθναρχος*. Eustath. opusc. ed. Tafel. 1832. Frankf. 281. l. — *τοῖς ἐθναρχοῖς*. Konstant. Manasses Chron 52. l.

30. *ἐλλαρχος* l. *ἵλαρχος*.

31. *ἐκατόνταρχος*, száz katona főnöke. *ἔχων τοὺς ἐκατόνταρχους*. ὁ δ' *ἐκατόνταρχος* τὴν τάξιν ἀγέτω. Xenoph. Kyrop. V., 3., 41. — *τῶν ἐκατοντάρχων τοῖς πλείοσι*. Hali-karn. Dionys. római regis. XI., 42. — *πέμψας τινα τῶν ἐκατοντάρχων*. Plutarch. Sulla. 33. — *πολλῶν ἐκατοντάρχων συμ-πρέοντων*. Herodian. VII., 1., 11. — *προσῆλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος*. Máte Evangel. VIII., 5. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ *ἐκατοντάρχῳ*. U. o. VIII., 13. — ὁ *ἐκατόνταρχος* ἔφη. U. o. VIII., 8. — *ἐπέμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος*. Lukács Evang. VII., 6. — *εἶπε πρὸς τὸν ἐκατόνταρχον*. Apostol. Cselek. XXII., 25. — ὁ *ἐκατόνταρχος* παρέδωκε. U. o. XXVIII., 16.

32. *ἔναρχος*, tisztviselő. *Γράρχος ἔτι ὢν ἔναρχος*. Ap-rian. polg. hábor. I., 14. — *ἔναρχον τάγμα*. Stobaeos eclog. eth. II., 7.

33. *ἐνωμόταρχος*, 25 katona főnöke. *ἐνωμοτάρχους ἐκ-καίδεκα*. Xenoph. lakedaem. állam. XI., 4. — Az Anabasis vatikáni codexében III., 4., 21: *ἐνωμοτάρχους*.

34. *ἐξάδαρχος*, hat katona főnöke. *ἐξαδάρχους πάντα τὰ καταλειπόμενα διεκοσμεῖτο*. Xenoph. Kyrop. III., 3., 11. — *τὰ δὲ τελευταῖα οἱ ἐξάδαρχοι*. U. o. VIII., 4., 30.

35. *ἑξάαρχος*, Személynév. *μετὰ δὲ τοῦτον ἑξάαρχος*. Xenoph. hell. tört. II., 3. 10.

36. *ἑξάαρχος*, főnök, szerző, kezdő, előénekes, előtánczos. *παρὰ δ' εἶσαν ἀοιδούς θορήρων ἑξάαρχους*. Iliás XXIV., 720. 721. v. ὁ δ' *ἑξάαρχος Βρόμιος*. Euripid. Bacch. 141. v. *ἑξάαρχος καὶ προηγεῖων*. Demosth. koszor 313, 260.

37. *ἑπαρχος* elnök, előjáró, parancsnok. *νῶν ἑπαρχος*. Aeschyl. Agam. 1227. v.

38. *ἑραρχος*. Bölcsész. Iaért. Diogen. X., 15.

39. *ἑτέαρχος*. Személynév. *ἑτέαρχος βασιλείς*. Herodot IV., 154.

40. *εὐάαρχος*. Személynév. *εὐάαρχος ἐτυράννι*. Thukyd. II., 30.

41. *εὐάαρχος*, jól vezérlő, jól kormányozható, jól kezdő. *σκόπει τὸν λόγον, εἰ εὐάαρχός ἐστι*. Lukian. Lexiphan. 1.

42. *ἐφήβαρχος*, ifjak főnöke. *τοιούτων σε θῶμεν ἐφήβαρχον*; Epiktet. III., 1., 34.

43. *Zήλαρχος*. Személynév. ὁρᾷ τὸν ἀγορανόμιον Ζήλαρχον. Xenoph. Anab. V, 7., 24.

44. *ζώαρχος*, elefántvezető. ὁ μὲν ἐνὸς ἐλέφαντος ἄρχων ζώαρχος καλεῖται; ὁ δὲ τῶν δύο θήαρχος. Aelian. Takt. 22.

45. *Ήγήσαρχος*. Személynév. Fölíratokban.

46. *Θαλίαρχος*. Személynév. Boeckh. inscrips. gr. I., p. 293. és 623.

47. *θήαρχος* l. *ζώαρχος*.

48. *Ἰλαρχος*. Személynév. μετὰ δὲ τοῦτον Ἰλαρχος. Xenoph. hell. tört. II., 3., 10.

49. *Ἰλαρχος*, lovas csapat vezetője. Ἰλαρχὸν τε γυλῆς. Zonaras p. 441. Dindorfkiadás. 2-ik köt.

50. *Ἰππαρχος*. Személynév. Ἰππαρχον πτείνουσι. Herodot. V., 55.

51. *Ἰππαρχος*, lovasság vezére. Ἰππαρχοὶ ἔσαν. Herod. VII., 88. — ἡρέθη Ἰππαρχος. Aristophan. Madar. 799. v. — τὸν Ἰππαρχον τοὺς ἰππίας καθιστάμεν δεῖ. Xenoph. hipparch. I., 9. — ἀναβιβαστέον τῷ ἰππάρχῳ ἰππίας. U. o. I., 2. — τῶνδε μέλειν δεῖ τῷ ἰππάρχῳ. U. o. III., 1. — καὶ ἰππάρχους δύο. Demosth. Fülöp ell. I., 47., 26.

52. *Ἰσαρχος*. Személynév. Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Ἰσαρχος. (424-ben Kr. e.) Sicil. Diodor. XII., 65.

53. *Ἰστιάρχος*. Személynév. Görög érmeiken.

54. *Καλλίταρχος*. Személynév. Athéni archon 301-ben. Kr. e.

55. *Κλέαρχος*. Személynév. εἶς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος. Xenoph. Anab. II., 6., 1. — Boeckh: Seewes. XIII., a) 70., 120., 160. XIV., c) 238.

56. *Κλείταρχος*. Személynév. καθιστάς τῶν ἰππίων ἐν Ἐρετρία Κλείταρχον. Demosth. koszor. 248., 71.

57. *κλήραρχος*, kerületi főnök. Theodoros Ptochoprodemosnál.

58. *Κτήσαρχος*. Személynév. Theophrast végrendeletének végrehajtója. Laerti Diogen. V., 56.

59. *Κώμαρχος*. Személynév. Edényfölírat, a caninói herceg jegyzékében.

60. *χώμαρχος*, falu főnöke. Pollux IX., 11.

61. *λαμπάδαρχος*, a fáklyás versenyfutás főnöke. Görög fölliratokban Boeckhnél II. köt. 288. l.

62. *Λεάρχος*, Személynév. *Ἀθηναίων πρόεδρος Λεάρχος καὶ Ἀμεινάδης*. Thukyd. II., 67.

63. *ληξίαρχος*, a polgári névjegyzék őre Athénben. *ληξίαρχοι ἔξ καθίστανται*. Pollux. VIII., 104.

64. *λήσταρχος*, rablófőnök. Hesychios-, és Suidasnál.

65. *Μηέσαρχος*, Személynév. Pythagoras atyja.

66. *μόναρχος*, egyuralkodó. *τραχὺς μόναρχος*. Aeschyl. Prometh. 324. — *τοὺς μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλέγειν*. Thukyd. I., 122. — *δείξατε τὸν τῆς γῆς τῆςδε μόναρχον*. Aristoph. Lysag. 1330. — *ποῦ δὲ γυμνήτων μόναρχοι;* Eurip. Rhes. 31. — *Σαύπτων μόναρχον*. Pindar Pyth. IV., 152. — *μόναρχον μῆκετι γενέσθαι*. Herod. III., 80. — *μέγεθος ἐπάρχει πλοῦτον τοῖς μονάρχοις*. Aristot. Polit. V., 8., 8. — *τῶν μονάρχων τινας*. U. o. V., 8., 11. — *οὐδὲν ζωλῆει τοὺς μονάρχους συμφωνεῖν ταῖς πόλεσιν*. U. o. III., 8., 6. — *μόναρχος ὁ δῆμος γίνετα*. U. o. IV., 4., 4.

67. *μυριάρχος*, tízezer katona főnöke. *συνεζήλεσε μυριάρχους*. Xenoph. Kyrop. III., 3., 11. — *οἱ ἄλλοι μυριάρχοι*. U. o. VI., 3., 20. és 21. — *ἐπιμέλονται μυριάρχοι χιλιάρχων*. U. o. VIII., I., 14. — *τοῖς μυριάρχοις ἐδίδου πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκάστω*. U. o. VIII., 4., 29.

68. *μυριόνηταρχος* = *μυριάρχος*. Aeschyl. Pers. 314. és 994. v.

69. *ναύαρχος*, hajóparancsnok. *ναύαρχος αὐτοῖς ἐπῆλθεν*. Thukyd. VIII., 20. — *ὃ πότνια χιτών, ἥ νῦν ἐπὶ ναυάρχῳ σώματι καίστα*. Aeschyl. Siri áldoz. 722—724. v. — *οὔτε ναυάρχους μολεῖν*. Sophokl. Ajax. 1232. v. — *τῷ περὶ τοὺς ναυάρχους νόμῳ*. Aristot. Polit. II., 16., 22.

70. *Νεάρχος*, Személynév. *ἠρώδησαν ἐκ τῆς βουλῆς Νεάρχος*. Demosth. koszor. 283. 165.

71. *νέαρχος* annyi mint *νάναρχος*. *Πέμψαι τι πρὸς τοὺς νέαρχους*. Plutarch. Pythia jósd. 2.

72. *νησιάρχος*, szigetfőnök. *τὸν Ἀγαθοκλέα νησιάρχον*. Plutarch. kormányz. parancs. 31., 11. Így olvasta ezt a 13-ik században Kr. u. Theodoros Metochita, nem pedig *νησιάρχην*, a mint a könyvekben van. Dio Cassiusnál is *νησιάρχος* for-

dul elő az 58-ik könyv 5-ik fejezetében. — *τί οἶν ὄφελος τῶν νησιάρχων ἐστί;* Antiphanes vigjátékiró a *Gazdagok* czimű töred. 113.

73. *Νίκαιαρχος*. Személynév. *ὁδὲ Νίκαιαρχος ἔρχεται*. Aristophan. Acharn. 900. v.

74. *Νοθαρχος*. Személynév. *πρὸς τῷ διατητῇ Νοθαρχῷ* Demosth. Aphob. ell. 3. besz. 854., 31.

75. *Ξέναρχος*. Személynév. Vigjátékiró.

76. *ξέναρχος*, vendégoltalmazó. Görög érmeken.

77. *Ὀρόμαρχος*. Személynév. *τὸν στρατηγούντ' Ὀρόμαρχον*. Demosth. álkövets. 443., 319.

78. *πάναρχος*, mindeneken uralkodó; királyi. *τοῖς σοῖς πανάρχοις ἐνθααῖν θρόνους ἡξίουν*. Sophokl. Oedip. Kolon. 1293. v.

79. *πάτραρχος*, nemzetség ősatyja. *προσζυνεῖ τὸν πάτραρχον*. Esaias 47., 38.

80. *πέζαρχος*, gyalogság főnöke; *ὧςπερ οἱ πέζαρχοι*. Xenoph. Kyrop. V., 3., 41.

81. *πέιθαρχος*, engedelmes. *πειθαρχῶ θεοῖς*. Aeschyl. Pers. 374. v.

82. *πεμπάδαρχος*, öt katona főnöke. *πεμπαδάρχῳ τὴν πεμπάδα παρέχειν*. Xenoph. Kyrop. II., 1., 22. — *τῶν δ' αὖ πεμπαδάρχων*. U. o. II., 1., 23. — *οἱ πεμπάδαρχοι αὖ παροῖγον*. U. o. II., 3., 21. — *καὶ τοῖς δεκαδάρχοις πεμπαδάρχον*. Xenoph. hipparch. IV., 9.

83. *πεντάδαρχος* ugyanaz, mi *πεμπάδαρχος*. Pollux. I., 128.

84. *πεντηκόνταρχος*, ötven tengerész főnöke. *οἱ κυβερνήται καὶ οἱ πεντακόνταρχοι*. Xenoph. athén. köztárs. I., 2. *αὐτὸς δὲ πεντηκόνταρχον λαβὼν*. Demosth. Polykl. ell. 1212., 19.

85. *πεντηκόσταρχος*, a vámtövenedet beszédök főnöke. *πεντηκόσταρχος, ὁ ἄρχων τῆς πεντηκοστῆς τοῦ τέλους*. Bekker: anecd. gr. I., 297.

86. *περιστάρχος* a tisztulási áldozás főnöke. *ὁ περιστάρχος, περιφέρειν χορὴν τὴν γαλήν* Aristoph. Eccles. 128.

87. *Πλειστάρχος*. Személynév. *Ἀθηναίων κρατησάρτων Πλειστάρχον*. Pausan. I., 15., 1.

88. *Πλούταρχος*. Személynév. Ismeretes görög író.

89. *πλούταρχος*, gazdagság szerzője. *τῷ πλουτάρχῳ καὶ τὰ πλουτιστήρια ἔργα επιτηδεύειν ἀναπεύθονται*. Philo I., 669, 14.

90. *Πολέμαρχος*. Személynév. *κατιδὼν ἡμᾶς Πολέμαρχος, ὁ Κεφάλου*. Plato resp. 327, B.

91. *πολέμαρχος*, hadvezér. *ἀτέκνους γλάνσω πολέμαρχους*. Aeschyl. Heten. 828. v. — *ὦλετ' Ἀχαιῶν πολέμαρχος ἀνὴρ*. U. o. Siri áldoz. 1071. v. — *ὥς τὸν πολέμαρχον*. Aristoph. Darázs. 1042. v.

92. *πολίαρχος* városparancsnok. *ἔθρεψας πολίαρχον*. Euripid Rhes, 382. v. — *ἐμᾷ πολίαρχον πάτρα*. Pindar Nem. VII, 123. v.

93. *πολίταρχος*, ugyanaz mi *πολίαρχος*. Aeneas Tact. XXVI., 81.

94. *Πολύαρχος*. Személynév. *Πολύαρχος, ὁ πατήρ ὁ Κλεωνύμου*. Isacos. Kleonym. öröks. 39.

95. *πολύαρχος*, soknak parancsoló; sokuralom; sok-elvű. *ἴσον πολύαρχον καὶ ἄναρχον*. Nazianz. Gergely a sz. lélekr. 81. v.

96. *Πρόαρχος*. Személynév. Authol. Palat. VII., 724.

97. *πρόαρχος*, országnagy. *τοὺς τῆς ἀρχῆς προάρχους*. Konst. Manass. Chron. 6169.

98. *Πρώταρχος*. Személynév. *ὄρα δὴ ὃ Πρώταρχε*. Plato Phileb. 11. A.

99. *πρώταρχος*, őseredeti. *πρώταρχον ἄτην*. Aeschyl. Agam. 1192. v.

100. *ρησίαρχος*, jósdafejedelem. Hesych. és Suidas idézik Epicharmosból.

101. *σίταρχος*, étellemezési főnök. *ὁ κατασταθείς σίταρχος*. Athen. IV, 148.

102. *σκόπαρχος*, kémek főnöke. *πέμπει τινα ὁ σκόπαρχος*. Xenoph. Kyrop. VI., 3., 6.

103. *στασίαρχος*, lázadás főnöke. *Λυσιᾶς δὲ πατήρ καὶ βούλαρχος καὶ στασίαρχος*. Aeschyl. Könyörg. 13—14. v. —

104. *στέγαρχος*, ház ura. *πρωτιθεὶς ὁ στέγαρχος*. Herod. I., 133.

105. *στόλαρχος*, hajóhad vezére. Pollux. I., 119.

106. *στράταρχος*, hadvezér. *στράταρχον Αιθίοπων*. Pindar. Pyth. VI., 31. v.

107. *συμποσίαρχος*, lakoma főnöke. *μή Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰροῦνται*. Xenoph. Anab. V., 1., 30. — *Ἀγρησί- λαιος λαχὼν συμποσίαρχος*. Plutarch. Apophth. Lacon. Agesil. 1. — *Ποῖον δὲ τὸν συμποσίαρχον εἶναι*. U. a. Lakom. kérd. I., 4-ik kérd. ezime. — *ἐμμετὸν αἰροῦμαι συμποσίαρχον ἑμῶν*. U. o. 1. — *δεῖ τὸν συμποσίαρχον αἰρεῖσθαι*. U. o. — *ὁ δὲ συμποσίαρχος ἑμῶν*. U. o. 2. — *τῷ συμποσίαρχῳ προσῆκει*. U. o. — *δεῖ τὸν συμποσίαρχον*. U. o. — *ἐγγενήθη συμποσίαρχος*. Laërt. Diog. VIII., 64.

108. *σύναρχος*, kormánytárs, hivataltárs. *τοὺς τῇ ἀρχῇ φίλους ποιοῦσι συνάρχους*. Arist. Polit. III., 11., 9.

109. *συνέππαρχος*, lovassági vezértárs. *ὁ τρίτος συνέππαρχος*. Herod. VII., 88.

110. *Σώσαρχος*. Személynév. Görög fölliratokon és érmeken.

111. *ταξίαρχος*, csapatvezér. *συνεξάλεσε ταξίαρχους*. Xenoph. Kyrop. III., 3., 11. — *ἐποστήσας ταξίαρχους*. U. a. hell. tört. IV., 1., 26. — *τοὺς ταξίαρχους ἐξάγειν ἐκέλευε*. U. o. VI., 2., 18. — *τοῖς ταξίαρχοις ζωνώσας*. Thukyd. IV., 4., εἴτε τις ἔστι ταξίαρχος. Aristoph. Acharn. 569. v. *ποῦ σὶ δ' ὁ ταξίαρχος*; U. a. Madar. 353. v. — *ταξίαρχον προσβλέπων*. U. a. Béke. 1172. v. — *ταξίαρχον ἢ στρατηγόν*. U. a. Thes-moph. 833. v. — *ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν*. Herod. VIII., 67. — *μεταπεμφάμενος τοὺς ταξίαρχους*. U. a. IX., 42. — *διζαστήριον δὲ γιγνέσθω τοῖς τοιούτοις στρατηγοῖ καὶ ταξίαρχοι*. Plato Törv. 889. D. — *ἐχειροτονεῖτε δέκα ταξίαρχους*. Demosth. Fülöp. ell. I., 47., 26. — *τοὺς ταξίαρχους ἐλθεῖν*. U. a. Konon. ell. 1258., 5.

112. *τελέαρχος*, hivatalnok a thébaiaknál. *ἀποδιχθεὶς τελέαρχος ὑπὸ τῶν Θηβαίων*. Plutarch. kormányz. szabály. 15.

113. *Τελέσαρχος*. Személynév. *τῷ οὐνομα ἦν Τελέσαρχος*. Herod. III., 143.

114. *τέτραρχος*, az ország negyedének főnöke. Gör. föl-

irat. Boeckhnél 4033, — *Συνάτω τῷ τετραρχῳ*. Plutarch, Szerelm. 22.

115. *Τίμαρχος*. Személynév. Aeschines egyik beszéde Timarchos ellen van intézve.

116. *Τιμάσαρχος*. Személynév. *Τιμάσαρχε*. Pindar. Nem. IV., 78.

117. *Τίσσαρχος*. Személynév. *ἐμήνυσε . . . Τίσσαρχον*. Andocid. a titk. 15.

118. *τόσσαρχος*, ijasok főnöke. *ἀβλαβῆς τόσσαρχος*. Aeschyl. Pers. 556. v. — Görög föliratban Boeckhnél. 80.

119. *τόπαρχος*, hely ura. *ἐξελέθτω τις δομάτων τελεσφόρος γυνή τόπαρχος*. Aeschyl. Siri áldoz. 663—664. v.

120. *τροιήραρχος*, háromevezősök főnöke; háromevezős kiállítója. *τροιήραρχον πορηρόν*. Aristophan. Thesmoph. 837 v. — *τοῖσι Ἀθηναίων τριηράρχοισι*. Herod. VIII. 73. *καὶ τριηράρχους αὐταῖς*. — Thukyd. II., 24. — *πεῖσαντες τοὺς τριηράρχους*. U. a. VII. 13. — *τοὺς τριηράρχους ἡνάγχαζε*. Xenoph. hell. tört. VI. 14. — *τριήραρχοι καθίστανται ἐκάστου ἐναντιοῦ*. U. a. athéni köztárs. III., 4. — *οἱ στρατηγοὶ τριήραρχον καθιστάσι*. Demost. Boeot. ell. I. besz. 997. — *τοὺς τριηράρχους τὸν μισθὸν λαμβάνειν*. U. a. Polykl. ell. 1209. — *τῶν τριηράρχων ἕκαστος*, U. a. trierar. koszor. 1231. — *τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι*. U. o. koszor. 261. — *τοὺς τριηράρχους αἰρεῖσθαι*. U. o. 262. — *τὰ σκευὴ παρέχειν τοῖς τριηράρχοις*. U. a. trier. koszor. 1229. — *παραδιδόναι τοῖς τριηράρχοις τὰς ναῖς*. Tenger. fölirat. Boeckhn. 462. l. — *παρὰ τῶν τριηράρχων*. U. o. 382. l. — *τοὺς ὁμολογήσαντας τριηράρχους*. U. o. 218., 419., 480., 483., 485. l. — *τοὺς τριηράρχους ἐπειθύνους εἶναι*. Aeschin. Ctesiph. ell. 19. §. — *οἱ τριήραρχοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν* Polyb. I. 50., 4. — *τριήραρχος καὶ φίλος*. U. o. I., 44., 1. — *παρέδοσαν τριηράρχῳ*. U. o. II. 1, 9.

121. *ἑπαρχος*, elnök, felügyelő, alparancsnok. *καταστῆσαι μιστὸς Ἀρταγέρνεια ἑπαρχον εἶναι*. Herod. V., 25. — *τῆς Αἰγύπτου ἑπαρχος*. U. a. IV., 166. — *Ἑλλάδος ἑπαρχος*. U. a. VII., 6. — *διδάσκειν τῶν ἑπάρχων τινα*. Xenoph. Kyrop. VIII., 3., 19. — *ἑπαρχος ἄλλων*. Soph. Ajax. 1105. v.

122. *Φίλαρχος*. Személynév. Gör. fölirat. Boeckhn. 2483. sz.

123. *φίλαρχος*, uralomvágyó, kezdeni szerető. ὥσπερ οἱ *φίλαρχοι*. Plato, Phaedo. 82. c. — *φίλαρχος καὶ φιλότιμος*. U. a. resp. 549. A.

124. *φρατορίαρχος* l. *φρατρίαρχος*.

125. *φρατρίαρχος*, a törzsrész főnöke. εἰλοντό με *φρατρίαρχον*. Demosth. Eubulid. ell. 1305., 23.

126. *φρούραρχος*, őrség főnöke. *φρουνάρχους ἀνέπεμπε*. Xenoph. Kyroph. VII., 5., 34. — *τοὺς ἐν ταῖς ἄγοραις φρουνάρχους*. U. o. VIII., 6. 1. — *οἱ ἂν φαίνονται τῶν φρουνάρχων*. Xenoph. Oecon. IV. 7. — *ἡγεῖσθαι τοὺς φρουνάρχους*. Plato Törv. 760. D. — *οἱ φρούραρχοι τούτων*. U. o. 843., D. — *τὸν καθεσταμένον φρουνάρχον*. Polyb. XXII., 25., 1. — *ὁ καθεσταμένος φρούραρχος*. Diodor. XX., 45., 2.

127. *Φύλαρχος*. Személynév. ἀποδοχῆς ἀξιούται *Φύλαρχος*. Polyb II., 56., 1.

128. *φύλαρχος*, törzsfőnöke. *δέξα φύλαρχους ἐποίησε*. Herodot. V., 69. — *φαίνουσι μὲν οἱ φύλαρχοι ἕκαστον*. Xenoph. Kyrop. I., 2., 14. — *ἀντι τῶν φύλαρχων*. Aristot. Polit. V., 1., 6. — *ἔρεθην φύλαρχος*. Aristoph. Madar. 799. v. — *ἱππάρχους καὶ φύλαρχους*. Plato Törv. 755., C. — *φύλαρχοις τε καὶ ἱππάρχους*. U. o. 834., C. — *φύλαρχοί τε καὶ ἱππάρχοι*. U. o. 880., D.

129. *χιλίαρχος*, ezer katona főnöke, ezredes. — *χιλίαρχος Δαδάκης*. Aeschyl. Pers. 304. v. — *χιλίαρχους ἔσσεσθαι*. Xenoph. Kyrop. II., 1., 23. — *συνεζάλεσε χιλίαρχους*. U. o. III., 3., 11. — *ἐπιμέλονται χιλίαρχοι λοχαγῶν*. U. o. VIII., 1., 14. — *τοὺς χιλίαρχους*. U. o. IX., 6., 1. — *οἱ χιλίαρχοι τῶν φυλακῶν*. U. o. IX., 6., 9. — *οἱ ἂν φαίνονται τῶν χιλίαρχων*. Xenoph. Oecon. IV., 7: — *μετὰ ταῦτα χιλίαρχους καθιστᾷσι*. Polyb. VI., 19., 1. — *δύο τῶν χιλίαρχων*. U. a. VI., 34., 2. — *Ἀρταβάνω τῷ χιλίαρχῳ*. Plutarch. Themist. XXVII., 3. — *χιλίαρχους χειροτονοῦντος*. U. a. Kamill. I., 1. — *ἐκέλευσε τοὺς χιλίαρχους*. U. a. Fabius Max. III., 1. Az Új-testamentomban huszonkétszer.

III.

αρχης- végű nevek.

1. ἀγέλαρχης, annyi mint ἀγέλαρχος. Plutarch. Romul.
6. — Lukian Szerelmek 22.
2. ἀγωνάρχης, annyi mint ἀγώναρχος. Sophokles Ajax 565. v. (= 571. v.) ἀγωνάρχαι τινες.
3. ἀλυτάρχης, annyi mint ἀλύταρχος. Lukian Hermotim. 40.
4. ἀσεβάρχης, istentelenség feje. Theodor Studita.
5. ἀσιάρχης. A rómaiak korában ázsiai főpap s a harc-, és színjátékok főnöke. Strabo XIV., 1., 42. — Codex Theodos. XV., 9. 2.
6. βουωτάρχης, annyi mint βουώταρχος. Herodot. IX., 15. Thukydíd. IV. 91. De Thukydides scholiastája mondja: βουώταρχος καὶ βουωτάρχης. S Aeschines és Sicilii Diodor codexeiben majd βουώταρχος, majd βουωτάρχης fordul elő.
7. γενάρχης, nemzetség feje. Pollux. III., 19. De a codexekben γέναρχος is olvasható.
8. γενεσιάρχης, mint az előbbi. Ó-testamentomban.
9. γυμνασιάρχης, annyi mint γυμνασίαρχος. Aeschin. Timarch. ell. 12. — Flavius zsidó régis. XII., 3., 1.
10. δεκαδάρχης, ugyanaz mi δεκάδαρχος. Bekker Anecdota graeca. I., 235.
11. δεξάρχης, annyi mint δέκαρχος Herodot. VII., 81.
12. δισάρχης, kettős uralkodó. τοὺς δισάρχας ὀλέσας βασιλῆς. Sophokl. Ajax. 380. v. a kardalban, dóri dialektosban; ez tehát nem szolgálhat arra bizonyságul, hogy az attikai nyelvben az αρχης-végű nevek divtak volna.
13. ἐθνάρχης, ugyanaz, a mi ἔθναρχος. Ó-testam. Makab. I., 14., 47. És későbbi írónál.
14. ἐλάρχης l. ἱλάρχης.
15. εἰρηνάρχης, békebíró. Artemidor Onirocrit. a Laurentianus codex olvasása szerint. I. ἐρανόρχης.
16. ἑκατοντάρχης, ugyanaz mi ἑκατόνταρχος. Aeschylos töredéke Palamedesből. Herodot. VII. 81.

17. *ἐλεφαντάρχης*, hadi elefántosok parancsnoka. Pol-
lux. I., 40.

18. *ἐνομοτάρχης*, 25 katona főnöke. Thukydíd. V., 66.
Xenophon Anabasis. IV., 3., 26. De az Anabasis vatikáni co-
dexében, mely a legjelesebbnek tartatik, nem *ἐνομοτάρχης*,
hanem *ἐνομοτάρχους* fordul elő; következőleg az egyes számú
nevezője: *ἐνομόταρχος*.

19. *ἐπιλεπτάρχης*, kiszemelt csapat vezetője a dóri törzs-
nél. Plutarch. Aratos. 22.

20. *ἐρανάρχης*, eranos főnöke. Laërtil Diogenes VI., 63.
Harpokration *πληρωτής* alatt. Artemidoros *Ὀνειροζουτιζά-
jában* (I., 17., I., 35., II. 36. Hercher kiad.) *ἐρανάρχη* és *ἐρα-
νάρχης*. De a Laurentianus-codexben *ἐρηνάρχη* és *ἐρηνάρ-
χης* áll.

21. *θυσιάρχης*, áldozó gyűlés főnöke. Lukian. Peregrin-
os. 11.

22. *ἱεράρχης*, szent dolgok főnöke, főpap. Egyházi
íróknál.

23. *ἰλλάρχης*, gyermekek csapatának főnöke. Polybius-
nál és Plutarchnál.

24. *κυπριάρχης*, Kypros parancsnoka. Ó-testament.

25. *χωμάρχης*, falu főnöke. Xenophon. Anabasis. IV.,
5., 10.

26. *λαμπιδάρχης*, ugyanaz, mi *λαμπιδάρχος*. Görög
föliatban Pococknál.

27. *ληστιάρχης*, rablófőnök. Plutarch Crassus. 22.

28. *μονάρχης*, egyuralkodó. Későbbi szó.

29. *μυριάρχης*, ugyanaz, mi *μυρίαρχος*. Herodot.
VII., 81.

30. *μυσάρχης*, gyalázatosság szerzője. Egyházi íróknál.

31. *μυσεργάρχης*, bűnös fedelelem. Egyházi íróknál.

32. *μυστάρχης*, a fölvavatottak főnöke. Görög felirat-
ban Böckhnél.

33. *μυστηριάρχης*, ugyanaz, ugyanott.

34. *νανάρχης*, hajóparancsnok. Később kori szó.

35. *νησιάρχης*, ugyanaz, mi *νησιάρχος*. Kétségbe
vont szó.

36. *νομάρχης*, kerületi főnök az egyiptomiaknál és skytháknál. Herodot. II., 177. és IV., 66.

37. *ζυστάρχης*, tornafőnök; görög fölíratban Boeckhnél. I., 679.

38. *ὀλιγάρχης*, kevésessel uralkodó, oligarcha. Halikarn. Dionys. római régis. XI., 39., 43., 46.

39. *πατριάρχης*, nemzetség főnöke. Ó- és Új-testam.

40. *πεμπιπάρχης*, ugyanaz mi *πεμπιπάρχος*. Xenophonnak néhány gyanus codexében.

41. *περιτηκοντάρχης* ugyanaz, mi *περιτηκόνταρχος*. Egyházi íróknál.

42. *πολιάρχης*, város főnöke. Görög fölíratban Boeckhnél. 2081. sz.

43. *πολιτάρχης*, város főnöke. Újtestam. Apostol. Cselek. XVII., 6.

44. *προτάρχης*, katonák főnöke. Ó-testam. Makkab. I., 10.

45. *φημάρχης*, tartomány főnöke, falubirája. Aeneas Tact. 2.

46. *σιτάρχης*, ugyanaz, mi *σίταρχος*. Philónál.

47. *σπονδάρχης*, hivatalra vágyó. Theodoros Studit.

48. *στασιάρχης*, ugyanaz, mi *στασίαρχος*. Dio Cassius., 60., 31.

49. *στολάρχης*, ugyanaz, mi *στόλαρχος*. Hesych.

50. *στρατάρχης*, ugyanaz, mi *στράταρχος*. Aeschyl. 250-ik töred. Palamed. — Herodot. III., 157.

51. *στρατοπεδάρχης*, tábori főnök. Halikarn. Dionys. római régis. X., 36. — Lukianos: hogyan kell történetet írni. 22.

52. *συμποσιάρχης*, ugyanaz mi *συμποσίαρχος*. Plutarch. lakomai kérd. I., 4., 2. Különben Plutarchnál mindig *συμποσίαρχος*.

53. *σχολάρχης*, tanoda főnöke, Laërtil Diogen. V., 2.

54. *ταξίάρχης*, ugyanaz mi *ταξίαρχος*. Aeschyl. 250. töred. Palamed.

55. *τελάρχης*, csapatfőnök. Később kori szó.

56. *τελωνάρχης*, vámberlők főnöke. Görög szótáríróknál.

57. *τετράρχης*, ugyanaz mi *τέτραρχος*. Plutarch; An-

ton. 56. és 58. Uj-testam.; és későbbi íróknál. A mint *τέτταρχος* alatt láttuk, Plutarch codexeiben kétféleképen iratik.

58. *τοξάρχης*, ugyanaz mi *τόξαρχος*. Arrian. Anab. I., 22., 7.

59. *τοπάρχης*, helytartó. Ó-szövetségi és byzanti íróknál.

60. *τροφάρχης*, ugyanaz mi *τροφάρχος*. Egy remekíró-nál sem fordul elő, hanem későbbi kora.

61. *φρουράρχης*, ugyanaz mi *φρούραρχος*. Csak a 4-ik században Kr. u. fordul elő Themistiosnál és később.

62. *φυλάρχης*, ugyanaz mi *φύλαρχος*. A kritika már régen elvetette. »Mendosa vel certe rara admodum, incerta nec probanda scriptura est τὸν φυλάρχην, φυλάρχα, φυλάρχας.« (Thesaurus linguae graecae 8-ik köt.)

63. *χιλάρχης*, ugyanaz mi *χιλίαρχος*. Herodotnál VII., 81: *χιλίαρχας*.

64. *χωράρχης* tartomány főnöke. Bekker Anecdota graeca I., 316.

IV.

Az előbocsátott két jegyzékből a következő eredményre jutunk:

1) A személynevek, számra nézve 45, mind *αρχος*-ra végződnek s egy sem *αρχης*-ra. Ez már nagy kételyt támaszt az *αρχης*-végű nevek classicitása ellen. Továbbá *ἀρχός* mint önálló név is szerepel a görögben; például: *εἷς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω*. = Valamely *vezér* pedig legyen tanácsadó. (Ilias I., 144.) *Ἦῦρ πνεόντων ἀρχὸς ἵππων*. = Tüzet lehelő lovak vezére (Pindar Olymp. VII., 71.) *Ζεὺς μέγας ἀρχὸς ἀπάντων*. = Zeus mindenek nagy fejedelme. (Orpheus töred. 6.)

Ellenben önálló *ἀρχης* név nem található az egész görögségben. Következőleg az *αρχος*-végű nevek elsőséget érdemelnek az *αρχης*-végűek fölött.

2) Az *αρχος*-végű 129. névből esik: a) a görög klassikai korra, vagy is Homerostól Aristoteles és Nagy-Sándor haláláig (1000-tól 323-ig Kr. e.) 93 név u. m.: *Ἀγάθαρχος*, *Ἀγίσταρχος*, *Ἀγώνιαρχος*, *Ἀδισταρχος*, *Ἀλέξαρχος*, *Ἀνάξαρχος*,

ἄναρχος, ἄπαρχος, Ἀρίσταρχος, βάρχος, βουώταρχος, βούλ-
αρχος, γυμνασιάρχος, Δείταρχος, δεκάδαρχος, δέκαρχος, Δήμ-
αρχος, δημαρχος, Διθύμαρχος, δωδεκάδαρχος, δωδέκαρχος,
ἐκατόνταρχος, ἐνωμόταρχος, ἐξάδαρχος, Ἑξάρχος, ἕξαρχος,
ἑπαρχος, Ἐτέαρχος, Ἐναρχος, Ζήλαρχος, Ἠγήσαρχος, Θαλί-
αρχος, Ἦλαρχος, Ἰππαρχος, ἱππαρχος, Ἰσαρχος, Ἰστίαρχος,
Κλέαρχος, Κλείσταρχος, λαμπάδαρχος, Λέαρχος, ληξίαρχος,
Μνήσαρχος, μόναρχος, μυρίαρχος, μυριόνταρχος, ναύαρχος,
Νέαρχος, νέαρχος, νησιάρχος, Νίκαρχος, Νόθαρχος, Ξέν-
αρχος, Ὀνόμαρχος, πánαρχος, πέξαρχος, πειθαρχος, πεμπάδ-
αρχος, πεντηκόνταρχος, περιστίαρχος, Πολέμαρχος, πολέμαρ-
χος, πολίαρχος, πολιταρχος, Πολύαρχος, Πρώταρχος, πρώταρ-
χος, ῥησιάρχος, σχόπαρχος, στασίαρχος, στέγαρχος, στρώταρ-
χος, συμποσίαρχος, σύναρχος, συνίππαρχος, Σώσαρχος, ταξι-
αρχος, Τέλεσαρχος, Τίμαρχος, Τιμώσαρχος, Τίσαρχος, τόξ-
αρχος, τόπαρχος, τριήραρχος, ὕπαρχος, Φίλαρχος, γήλαρχος,
φρατορίαρχος, φρατορίαρχος, φρούραρχος, Φυλαρχος, γύλαρ-
χος, χιλίαρχος.

b) az alexandriai korszakra (323—30 Kr. e) 8 név, u. m.: ἀλλάβαρχος, Δικαίαρχος, Ἐρμαρχος, Καλλιάρχος, Κτησ-
αρχος, ξέναρχος, πάτριαρχος, Πλείσταρχος.

c) a római korszakra (30-tól Kr. e. 529-ig Kr. u.) 25 név, u. m.: ἀγέλαρχος, ἀλύταρχος, αὐταρχος, βροθήταρχος, δί-
αρχος, ἔναρχος, εἴαρχος, ἐφήβαρχος, ξήαρχος, θήραρχος,
Κώμαρχος, κώμαρχος, λήσταρχος, πεντάδαρχος, πεντηκόντ-
αρχος, Πλούταρχος, πλούταρχος, πολύναρχος, Πρώαρχος, σίτ-
αρχος, στόλαρχος, τελέαρχος, τέτραρχος.

d) a byzanti korszakba (529—1453. Kr. u.) 5 név, u. m.: ἑθναρχος, εἴλαρχος, ἵλαρχος, κλήραρχος, πρῶταρχος.

3. Az αρχης-végű 64 névből esik:

a) a görög klassikai korra 15 u. m. ἀγωνίαρχης, βουλευ-
αρχης, γυμνασιάρχης, δεκίαρχης, δισσίαρχης, ἐκατοντάρχης,
ἐνωμοτάρχης, κομμίαρχης, μυρίαρχης, νομμίαρχης, πεμπιαδάρχης,
ῥημμίαρχης, στρατιάρχης, ταξιάρχης, χιλίαρχης.

b) az alexandriai korra 12, u. m.: γενεσιάρχης, ἐθναρ-
χης, κυπριαρχης, λαμπιαδάρχης, μυστάρχης, μυστηριαρχης,
ξυστάρχης, πατριάρχης, πολιάρχης, πρωτάρχης, τοξίαρχης, τοπ-
άρχης.

c) a római korszakra 24. u. m.: ἀγέλρχης, ἀλντάρχης, ἀσιάρχης, γενάρχης, δεκαδάρχης, ειλάρχης, εισηνάρχης, ἐλεφαντάρχης, ἐπιεστάρχης, ἐρυνάρχης, θιασάρχης, ἰλάρχης, ληστάρχης, νησιάρχης, ὀλιγάρχης, πολιτάρχης, σιτάρχης, στασιάρχης, στολάρχης, στρατοπεδάρχης, συμποσιάρχης, σχολάρχης, τετράρχης, χωιάρχης.

d) a byzanti korra 13 u. m.: ἀσεβάρχης, ἐροάρχης, μονάρχης, μυσιάρχης, μυσερχάρχης, ναινάρχης, πεντηκοντάρχης, σπονδάρχης, τελάρχης, τελωνάρχης, τριηρχάρχης, φρουρχάρχης, γνλάρχης.

De az αρχής-végű 64 név közül 36 αρχος-ra is végződött, u. m.: ἀγέλαρχος és ἀγέλρχης, ἀγωναρχος és ἀγωνάρχης, ἀλλέταρχος és ἀλντάρχης, βουώταρχος és βουωτάρχης, γυμνασιάρχος és γυμνασιάρχης, δεκάδαρχος és δεκαδάρχης, δέαρχος és δεάρχης, ἐθναρχος és ἐθνάρχης, ἐξατόνταρχος és ἐξατοντάρχης, ἐνωμόταρχος és ἐνωμοτάρχης, ἡλαρχος és ἰλάρχης, κώμαρχος és κωιάρχης, λαμπάδαρχος és λαμπιδάρχης, λήσταρχος és ληστάρχης, μόναρχος és μονάρχης, μυήταρχος és μυιδάρχης, νάναρχος és νανάρχης, νησιάρχος és νησιάρχης, πεμπάδαρχος és πεμπιδάρχης, πεντηκόνταρχος és πεντηκοντάρχης, πολιάρχος és πολιάρχης, πολίταρχος és πολιτάρχης, πρωταρχος és πρωτάρχης, σίταρχος és σιτάρχης, στασιάρχος és στασιάρχης, στόλαρχος és στολάρχης, στραταρχος és στρατάρχης, συμποσιάρχος és συμποσιάρχης, ταξιάρχος és ταξιάρχης, τέταρχος és τετράρχης, τόξαρχος és τόξάρχης, τόπαρχος és τοπάρχης, τριήραρχος és τριηρχάρχης, φρούραρχος és φρουρχάρχης, γνλαρχος és γνλρχης, χιλίταρχος és χιλιάρχης.

Ezek szerint, miután az *archos*-végű nevek régiebbek, mint a mellettük álló *archés*-végűek, bebizonyul az, a mit a philologok már régen állítottak, hogy az attikaiak a klasszikai korban a szóban forgó neveket a második, nem pedig az első hajlítás szerint képezték, tehát *αρχος*, nem *αρχής* végézettel.

Herodotról sem lehet biztosan állítani, hogy ióni dialektosában *αρχής* végézetet használt volna az ilyen neveknél, mivel a codexek nem hangoznak össze ezek írásában. A nála előforduló *δεξίρχας*, *μυιδίρχας*, *στρατάρχης*, *χιλίρχας* tehát csak a másolók tudatlanságának tulajdonítandó. V. ö. The-

saurus graecae linguae 8-ik kötet *χιλίαρχος* alatt: »Veteres Atticos huiusmodi composita, ut *ταξίαρχος*, *ἐκατόνταρχος*, *γύλαρχος* et reliqua secundae, non primae declinationis esse voluisse satis hodie constat. Nec Herodotum certum haberi potest talia substantiva in *ης* terminasse, quum nec libri sibi constant nec quidquam tribuendum sit genitivi formis *ταξίαρχων* et *στρατιάρχω*, quae uno alteroque loco reperiuntur, quum *Κροίσω* quoque, *Κλεομβρότew* et alia, quae in *ον* terminari debebant, falso Ionismi studio corruperint librarii. Itaque vereor ne *χιλίαρχος* quoque ab librariis positum sit pro *χιλίαρχους*.«

Az *αρχης*-végű nevek közül csak azokat ismerem el klassikaiaknak, melyek első részében *o*-hang fordul elő, melynek az a hatása lehetett, hogy némelykor, de nem mindig, két *o*-hang kikerülése végett az *αρχος*-végezetet *αρχης*-ra változtatták.

Ennek alapján csak a következő neveket ismerem el klassikaiaknak: *ἀγωνίαρχης*, *βοιωτίαρχης*, *ἐκατοντίαρχης*, *ἐνωμοτίαρχης*, *χωμίαρχης*, *μονίαρχης*, *ρομίαρχης*, *ὀλιγίαρχης*, *πεντηκοντίαρχης*, *πολίαρχης*, *πολιτίαρχης*, *πρωτίαρχης*, *στολίαρχης*, *στρατοπεδίαρχης*, *συμποσιτίαρχης*, *σχολίαρχης*, *τελωνίαρχης*, *τοξίαρχης*, *τοπίαρχης*, *χωρίαρχης*.

Mind ebből az következik, hogy a többi *αρχης*-végű szó mind hibás, a mennyiben nem attikai s alkalmasint csak a másolók tudatlanságából került a kéziratokba. Azért helyetők mindenütt az *αρχος*-végezetet kellene visszaállítani.

S így elítélendő az *ἐρατίαρχης* is, mint nem attikai s helyette *ἐράναρχος* használandó.

V.

1872-ben a budapesti két egyetem tanárai szintén alapítottak, barátságos eszmecsere s kölcsönös megismerkedés tekintetéből, eranost, mely azóta folyvást fönáll.

Az eranos elnökét eranarchosnak neveztük el.

Mindjárt első összejövételünk alkalmával fölszólalt egy eranista-testvér, a ki különben a görög philológiától távol eső szakmával foglalkozik, hogy *eranarchos*-t nem talált a négy

kötetből álló görög szótárában, hanem *eranarches*-t; s hogy ennél fogva az *eranarchos* nem jó szó. De senki sem akart neki hitelt adni. Hiába fordult Szepesi Imréhez, Bartal Antalhoz, Haberern Jonathánhoz s másokhoz. Állítását senki sem pártolta.

Megnyugtatósa végett a második *eranos* alkalmával nyomtatásban osztatott ki az általam szerkesztett következő csemege:

Baloghiades testvérünk azt vitatja, hogy *eranarchos* nem *classicus* szó.

Izlelésül álljanak itt az *archos*-szal összetett ó-görög nevek.

I. *Tulajdonnevek*: Agatharchos, Alexarchos, Anaxarchos, Aristarchos, Calliarchos, Clearchos, Clitarchos, Dicaearchos, Didymarchos, Dinarchos, Etearchos, Isarchos, Learchos, Nicarchos, Onomarchos, Plutarchos, Pytharchos, Telesarchos, Thaliarchos, Thymarchos, Timarchos, Tisarchos, Xenarchos.

II. *Hivatalnevek*: boeotarchos, bularchos, clerarchos, comarchos, demarchos, eparchos, ephebarchos, exarchos, gymnasiarchos, hipparchos, hyparchos, lampadarchos, lexiarchos, navarchos, nearchos, peristiarchos, phratriarchos, phylarchos, polemarchos, poliarchos, sitarchos, strataarchos, symposiarchos, taxiarchos, thiasarchos, trierarchos.

Minhogy ennyi volt az *archos*,
Classicus az *eranarchos*.

Ez volt az *eranos*i eszmecsere egyik tárgya.

A második és harmadik tárgyat képezték az *eranos* görög-latin étlappjai.

Miután a külföldi philologiai folyóiratok érdeemesnek tartják a tudományos testületek lakomáinak latinul szerkesztett étlapjait közölni, nem lesz talán czélszerűtlen az általam két ízben szerkesztett s kinyomatott görög-latin étlapokat ide igtatni, melyeket boldógult Toldy Ferencz méltóknak tartott arra, hogy az egyetemi könyvtárban is foglaljanak helyet.

Ezek így szólnak:

ΕΛΩΔΗ καὶ ΠΟΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΡΑΝΙΣΤΩΝ

τῇ τρίτῃ τῶν Κρονίων.

,Αωογ'.

Ζωμός. — Ὑδνοὺς ὀνθολευτὸν ἀρτοποιέας. — Λυκοπέρα
σὺν καταχύσματι ἐκ καμάρων. — Βόεια ὀπτά. — Κίχλαι. —
Φασιανὸς καὶ ἀλεκτορὶς σιτευτή. — Θριῖδαξ καὶ ὀπώρα ἐψη-
ταί. — Ἀλεύφον ἔδεσμα κατὰ Παρισίων τρόπον. — Ὀπώρα
— Πέματα. — Τυρός. — Οἶνος λευκός, μέλας καὶ Καμπα-
νός. — Πόμα ἐκ νύκτων Ἀραβικῶν.

Cibi et potus eranistarum

tertio Saturnaliorum.

MDCCCLXXIII.

Jus. — Tuberibus infarsum artocreas. — Lucioperca
cum liquamine cammarorum. — Assum bubulum. — Tnrđi.
— Phasianus et pullus gallinaceus fartilis. — Lactura et sa-
villum. — Farina more Lutetiae Parisiorum cocta. — Poma.
— Dulcia. — Vinum album, rubrum et Campanum. — Coffea.

ΑΝΑΓΡΑΦΗ

ἔδωδῆς καὶ πόσεως τοῦ τῶν ἐρανιστῶν συμποσίου ἐν τῇ
μεγάλῃ Ἰλμέρου καὶ Ζεῦλιγγέρου πρὸς Οὐγγαρίαν
ξενοδοχείῳ Βουδαπέστησι τῇ τρίτῃ τῶν Κρονίων, ἔτει ,ΑΩΟΔ'.

Α', Ζωμός χρηστός. — Β'. Ἑλλοψὶ καὶ λυκοπέρα σὺν
πόλτῳ ἐκ λεπίθου, πάγου, ἐλαίου, ὕξεος, κυτροχυλίσματος. —
Γ'. Κατάχυσμα συνάπινον. — Δ'. Μηρία ὀπτά ἐν ὀβέλῳ καὶ
λάχανον. — Ε'. Κέπων. — ΣΤ'. Θριῖδαξ. — Ζ'. Ἐψητὰ ἡδυσ-
ματα ὀπωρικά. — Η' Κρόνια σφαιρίδια. — Θ'. Ἀφρόγαλα

ἀνίσω ἡρτυμένον. — I'. Ὀπώρα. — IΑ'. Τράχημα. — IΒ'.
 Τυρός. — IΓ'. Οἶνος λευκός, μέλας καὶ ἀγρίζων. — IΔ'.
 Σίφων. — IΕ'. Θερμὸν Ἀραβικόν.

I n d e x

ciborum et potuum Convivii eranistarum in magno Ilmeri et Zeilingeri ad Hungariam deversorio Budapestini tertio Saturnaliorum, anno MDCCCLXXIV.

I. Jus esculentum sanitatis. — II. Acipenser et lucio-perca cum pulte e luteo ovi, glacie, oleo, aceto, suco citri. — III. Liquamen sinapis. — IV. In veru assus lumbus vitulinus et olera. — V. Capo. — VI. Lactuca. — VII. Savillum. — VIII. Globi Saturnales. — IX. Spumans flos lactis aniso conditus. — X. Poma. — XI. Bellaria. — XII. Caseus. — XIII. Vinum album, rubrum et spumans. — XIV. Siphon. — XV. Calda Arabica.

I. Szám. Apáczai Csérei János Barczai Ákos fejedelemhez benyújtott terve a magyar hazában felállítandó első tudományos egyetem ügyében Szabó Károly r. tagtól. 1872. 18 l.	Ára 10 kr.
III. Szám. Emlékbeszéd Bitnitz Lajos felett. Szabó Imre t. tagtól. 1872. 18 l.	10 kr.
IV. Szám. Az első magyar társadalmi regény. Székfoglaló Vadnai Károly l. tagtól. 1873. 64 l.	20 kr.
V. Szám. Emlékbeszéd Engel József felett. Finály Henrik l. tagtól. 1873. 16 l.	10 kr.
VI. Szám. A finn költészetéről, tekintettel a magyar ösköltészetre. Barna Ferdinánd l. tagtól. 1873. 135 l.	40 kr.
VII. Szám. Emlékbeszéd Schleicher Ágost. külső l. tag felett. Riedl Szende l. tagtól. 1873. 16 l.	10 kr.
VIII. Szám. A nemzetiségi kérdés az araboknál. Dr. Goldziher Ignácztól. 1873. 64 l.	30 kr.
IX. Szám. Emlékbeszéd Grimm Jakab felett. Riedl Szende l. tagtól. 1873. 12. l.	10 kr.
X. Szám. Adalékok Krim történetéhez. Gr. Kuun Géza l. tagtól. 1873. 52 l.	20 kr.
XI. Szám. Van-e elfogadható alapja az ik-es igék külön ragozásának. Riedl Szende l. tagtól 51 l.	20 kr.

Negyedik kötet. 1873—1875.

I. Szám. Paraleipomena kai diorthoumena. A mit nem mondtak s a mit rosszul mondtak a commentatorok Virgilius Aeneise II-ik könyvére, különös tekintettel a magyarra. Brassai Sámuel r. tagtól. 1874. 151 l.	40 kr.
II. Szám. Bálinth Gábor jelentése Oroszország- és Ázsiában tett utazásáról és nyelvészeti tanulmányairól. Melléklet öt khálmik dana hangjegye. 1874. 32 l.	20 kr.
III. Szám. A classica philológiának és az összehasonlító árja nyelvtudománynak mive ése hazánkban. Székfoglaló Bartal Antal l. tagtól. 1874. 182. l.	40 kr.
IV. Szám. A határozott és határozatlan mondatról. Barna Ferdinánd l. tagtól. 1874. 31 l.	20 kr.
V. Szám. Jelentés a m. t. Akadémia könyvtára számára keletről hozott könyvekről, tekintettel a nyomdai viszonyokra keleten. Dr. Goldziher Ignácztól. 1874. 42 l.	20 kr.
VI. Szám. Jelentések: I. Az orientalistáknak Londonban 1874-ben tartott nemzetközi gyűléséről. Hunfalvy Pál r. tagtól. — II. A németországi philologok és tanférfiak 1874-ben Innsbruckban tartott gyűléséről. Budenz József r. tagtól. 1875. 23 l.	15 kr.
VII. Szám. Az új szókról. Fogarasi János r. tagtól	15 kr.
VIII. Szám. Az új magyar orthologia. Toldy Ferencz r. tagtól. 1875. 28 l.	15 kr.
IX. Szám. Az ik-es igékről. Barna Ferdinánd l. tagtól. 1875. 32 l.	15 kr.
X. Szám. A nyelvújításról. Szarvas Gábor l. tagtól. 1875. 25 lap.	15 kr.

Ötödik kötet. 1875—1876.

I. Szám. Nyelvészkedő hajlamok a magyar népnél. Barna Ferdinánd l. tagtól. 1875. 40 l.	25 kr.
II. Szám. A neo- és palaeologia ügyében. Brassai Sámuel r. tagtól. 1875. 48 l.	30 kr.
III. Szám. A hangsúlyról a magyar nyelvben. Barna Ferdinánd lev. tagtól. 1875. 48. l.	30 kr.
IV. Szám. Brassai és nyelvújítás. Ballagi Mór r. tagtól. 1876. 22 l.	15 kr.
V. Szám. Emlékbeszéd. Kriza János l. t. felett Szász Károly l. tagtól. 1876. 40 l.	25 kr.
VI. Szám. Művészet és nemzetiség. Bartalus István l. tagtól. 1876. 35 l.	20 kr.
VII. Szám. Aeschylus. Télfy Iván lev. tagtól. 1876. 141 l.	80 kr.

VIII. Szám. A mutató névmás hibás használata. Barna Ferdinánd 1. tagtól. 1876. 15 l.	10 kr.
IX. Szám. Nyelvtörténelmi tanulságok a nyelvújításra nézve. Imre Sándor 1. tagtól 1876. 97. l.	60 kr.
X. Szám. Bérczy Károly emlékezete. Arany László 1. tagtól	10 kr.

Hatodik kötet. 1876.

I. Szám. A lágy aspiraták kiejtéséről a zendben. Mayr Aurél- tól.	10 kr.
II. Szám. A mandsuk szertartásos könyve. Bálint Gábortól	10 kr.
III. Szám. A rómaiak satirájáról és satirairóikról. Dr. Barna Ignác 1. tagtól.	20 kr.
IV. Szám. A spanyolország arabok helye az iszlám fejlődése törté- netében összehasonlítva a keleti arabokéval. Goldziher Ignác 1. tagtól.	50 kr.
V. Emlékeszéd Jakab István 1. t. fölött. Szász Károly 1. tagtól	10 kr.
VI. Adalékok a m. t. Akadémia megalapítása történetéhez. I. Szi- lágyi István 1. tagtól. II. Vaszary Kolozstól. III. Révész Imre 1. tagtól.	60 kr.
VII. Emlékeszéd Mátray Gábor 1. t. felett. Bartalus István 1. tagtól.	10 kr.
VIII. A mordvaiak történelmi viszontagságai. Barna Ferdinánd 1. tagtól	20 kr.

A HELYES MAGYARSÁG ELVEI

IRTA

PONORI TEWREWK EMIL.

TARTALMA:

I. A nyelv mivoltáról. II. Nyelvünk viszontagságáról. III: Idegen
szavaink. IV. Nyelvérzék és népetymologia. V. Purismus. VI. Neolog-
ismus. VII. Mondattan. VIII. A fordításról. IX. A helyes magyarság elvei.

Ára 50 kr.

A magyar nyelvújítás óta divatba jött idegen és hibás szólások bírálata,

tekintettel

az ujitás helyes módjára.

Irta

Imre Sándor,

a magy. tud. Akadémia 1. tagja.

TARTALOM:

Bevezetés. — I. Hangtani ujitások. — II. Szóragozás. — III. Szóképzés. —
IV. Szófüzés. — V. Stíl.

Ára 1 frt.

Budapest, 1877. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában.